

Støtte lokal klima- og miljøpolitikk

Omstilling til lavutslippssamfunnet

Kommunene og fylkeskommunene er i kraft av rollene som planlegger, myndighetsutøver, tjenesteprodusent, innkjøper, eier av infrastruktur, samfunnsutvikler og ansvarlig for all kollektivtrafikk utenom tog en sentral aktør for å få ned klimagassutslippene og gjennomføre omstilling til et lavutslippssamfunn. For å utløse dette handlingsrommet må det komme på plass nye virkemidler både for enkelttiltak og gjennomgripende omstilling.

- Sikre kommunene og fylkeskommunene tilgang til økonomiske virkemidler og nødvendige verktøy for omstilling til lavutslippssamfunnet, som foreslått i Klimakur 2030.

Utslippsfri kollektivtrafikk og byveksttaler

Skal Norge nå nasjonale klimamål, må også kollektivtrafikken bli utslippsfri. Dette gjør det nødvendig å få på plass forutsigbare finansieringsordninger som bidrar til den nødvendige omstillingen. Det er viktig at beslutningene i NTP 2022-2033 om opptrapping av ordningene med byveksttaler og bypakker til nye byområder opprettholdes og forsterkes med tilstrekkelige midler.

- Sikre dekning av merkostnader for utslippsfrie transportløsninger i kommunesektoren.
- Forsterke byveksttalene, utvide ordningen til fem nye byer og avsette minst 600 millioner til forsterkede bypakker i fem øvrige byområder.

Tydeliggjør plan og bygningsloven og forurensningsloven

Mange kommuner arbeider med planer om utslippsfrie soner og for eksempel å få på plass bestemmelser om materialbruk og andre krav, som energi- og funksjonskrav i reguleringsplaner. Det vil kunne være viktig å pålegge betaling på private parkeringsarealer, minst tilsvarende pris for parkering på kommunal grunn.

- Gå systematisk gjennom og endre statlig regelverk slik at det gir kommunesektoren økte muligheter til å nå mål om utslippskutt og ivareta miljøhensyn lokalt og nasjonalt, gjennom å tydeliggjøre bestemmelser i plan- og bygningsloven samt forurensningsloven.

Bedre og hyppigere klimastatistikk

Den kommunefordelte utslippsstatistikken publiseres av Miljødirektoratet over ett år etter avsluttet år. Statistikken viser tendensen i utviklingen av utslippene, men ikke utslippseffekten av de tiltakene som gjennomføres i kommunene eller fylkene. Det er dermed et betydelig behov både for hyppigere og mer detaljert statistikk.

- Sikre at statistikk over kommunale klimaautslipp publiseres årlig og senest et halvt år etter avsluttet år.

Lovfeste naturressursinntektsordninger og sikre bærekraftig beskatning

Kommuner som stiller naturressurser til rådighet må kompenseres for ulempene og i tillegg få rettmessig del av verdiskapingen, gjerne gjennom grunnrentelignende skattlegging.

- Innrette beskatningen av vannkraftverk slik at samfunnsøkonomisk lønnsomme vannkraftprosjekter blir gjennomført.
- Sikre at kommunene som stiller areal til disposisjon for utnyttelse av naturressurser som areal, vann, vind og sjø får inntekter, gjennom lovfestede ordninger.

Løft for klimatilpasning

Det er behov for nye tiltak for økt kompetanse og kapasitet i kommunene til klimatilpasning. Nye beregninger fra NVE viser at det er behov for flom- og skredtiltak på 85 milliarder kroner. Det er også behov for endringer i dagens skadeerstatningsordninger som kompenserer for klimaendringene.

- Sikre tilstrekkelig økonomi til å bygge kapasitet og kompetanse for klimatilpasning.
- Sikre økt vedvarende finansiering for både reparasjon og forebyggende tiltak mot flom og skred.

Vindkraft inn i plan- og bygningsloven

Etter at konsesjon for et planområde til et vindkraftverk er gitt, skal det utarbeides en miljø-, transport og anleggsplan (MTA-plan). I dag erstatter denne planen reguleringsplaner etter plan- og bygningsloven med tilhørende demokratiske prosesser gjennom medvirknings- og åpenhetskrav.

- Iverksette vedtaket i Stortinget om at planlegging og bygging av vindkraftverk skal skje i medhold av plan- og bygningsloven, og sikre at kommunenes ansvar som lokal forurensningsmyndighet blir ivaretatt.

Sirkulær økonomi

Mange produkter, for eksempel plastlaminater og syntetiske tekstiler, produseres på en måte som gjør at de ikke egner seg for gjenvinning. For å få endret dette, må det komme på plass et utvidet produsentansvar. Skal avfall som nå går til forbrenning eller deponi kunne materialgjenvinnes, må det tas i bruk ny utsorterings- og gjenvinningsteknologi.

- Få på plass et utvidet produsentansvar med krav til produkters utforming og innhold og skape et marked for råvarer fra avfall.